

Najpilniejsze zadanie Joe Bidena – walka z pandemią

Mateusz Piotrowski

Od administracji Joe Bidena oczekuje się zdecydowanych działań w zakresie zwalczania pandemii COVID-19 oraz jej skutków, w tym wsparcia gospodarki. Z tego powodu nowy prezydent w pierwszych miesiącach skupi działania rządu na kwestiach wewnętrznych, m.in. przedstawi strategię epidemiczną i kolejny pakiet stymulacyjny. W ramach międzynarodowej walki z pandemią cofnął już wypowiedzenie członkostwa w WHO. Administracja zapowiedziała też dołączenie do międzynarodowej inicjatywy szczepionkowej COVAX.

Druga fala pandemii. Pandemia w USA stale się rozwija. Od początku grudnia dzienna liczba nowych przypadków zakażenia wirusem SARS-CoV-2 często przekracza 200 tys., niekiedy zbliżając się nawet do 300 tys. Dobowa liczba zgonów waha się od ok. 2 tys. do nawet ponad 4 tys. Łącznie w USA wykryto dotychczas prawie 24 mln przypadków zakażenia wirusem, a na COVID-19 zmarło ponad 400 tys. osób (w obu przypadkach są to najwyższe wskaźniki na świecie). Pogarsza się także sytuacja gospodarcza. Bezrobocie wyniosło w grudniu 6,7%, a więc utrzymało się na tym samym poziomie co w listopadzie – po raz pierwszy od kwietnia, kiedy sięgnęło krytycznego poziomu 14,7%. Obecnie w USA jest o 9,8 mln bezrobotnych więcej niż w lutym 2020 r., przed pandemią, kiedy poziom bezrobocia wynosił 3,5%. [Po wygaśnięciu pierwszego pakietu stymulacyjnego](#) w sierpniu ub.r. Kongres i administracja Trumpa nie mogły dojść do porozumienia w sprawie dalszego wsparcia dla gospodarki. Dopiero w grudniu Kongres przyjął drugi pakiet o łącznej wartości 900 mld dol. Przewiduje on m.in. jednorazowy zasiłek dla najuboższych w wysokości 600 dol., czasowy wzrost zasiłku dla bezrobotnych o 300 dol. i kolejną serię pożyczek dla małych przedsiębiorstw.

Program szczepień. W maju 2020 r. USA rozpoczęły współpracę w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego, która miała ułatwić i zróżnicować badania nad szczepionką, a następnie skoordynować proces jej produkcji i dystrybucji. W operację „Warp Speed”, rozpoczętą w oparciu o środki z pierwszego pakietu stymulacyjnego z marca 2020 r., zaangażowane są Departament Zdrowia i Opieki Społecznej, w tym m.in. Centrum Kontroli i Prewencji Chorób oraz

Agencja Żywności i Leków (FDA), a także Departament Obrony i firmy prywatne. [Jej celem było zaopatrzenie USA w 300 mln dawek szczepionki do początku 2021 r.](#) W ramach programu rządowe środki na prowadzenie badań nad szczepionką otrzymały Moderna, Johnson & Johnson, AstraZeneca we współpracy z Uniwersytetem Oksfordzkim i Vaccitech, Novanax, Merck i IAVI oraz Sanofi i GlaxoSmithKline. Szczepionki Moderny i Pfizera (firma nie korzystała ze środków federalnych) zostały w grudniu 2020 r. warunkowo dopuszczone do wykorzystania przez FDA. Pozostałe firmy nadal prowadzą badania i testy. Łącznie USA zamówiły dotychczas ponad miliard dawek szczepionki, które dostarczą AstraZeneca (300 mln) Pfizer (200 mln), Moderna (200 mln), Novanax (110 mln), Johnson & Johnson (100 mln) oraz Sanofi (100 mln).

14 grudnia rozpoczął się program szczepień. Dotychczas ponad 12 mln Amerykanów otrzymało co najmniej jedną z dwóch dawek szczepionki, z czego niespełna 2 mln otrzymały dwie dawki, podczas gdy celem administracji Trumpa było pełne zaszczepienie 20 mln ludzi do końca 2020 r. Szacuje się, że do uzyskania tzw. odporności zbiorowiskowej społeczeństwa w USA potrzebne jest zaszczepienie ok. 70% obywateli powyżej 18. r.ż., a więc prawie 150 mln osób. Dla gęsto zaludnionych obszarów metropolitalnych, jak Nowy Jork, współczynnik ten wynosić może nawet 80%.

Strategia administracji Bidena. Biden planuje zmianę strategii szczepień. Będzie dążył do dystrybucji wszystkich dostępnych szczepionek – obecnie ich duża liczba jest wstrzymywana, aby zagwarantować dostępność drugiej dawki dla szczepionych. Nowa strategia (100 mln szczepień w 100 dni) zakłada utworzenie federalnych punktów

BIULETYN PISM

szczepień (obecnie znajduje się to w wyłącznej kompetencji władz stanowych) oraz wykorzystanie mobilnych jednostek, które miałyby docierać do mniejszych społeczności. Biden planuje też uruchomienie ustawy Defense Production Act w celu zlecenia prywatnym przedsiębiorstwom kontraktów przyspieszających produkcję szczepionki. [Ustawę tę uruchomiła już w trakcie pandemii administracja Trumpa w celu zaopatrzenia szpitali w respiratory.](#)

W celu pełnego otwarcia gospodarki Biden chce przekazać środki federalne, by umożliwić testowanie każdego pracownika z ponownie otwieranych sektorów. Chce ponadto zapewnić środki ochrony osobistej dla pracowników, utrzymać pensje dla chorych na COVID-19, a także stworzyć przejrzyste zasady bezpieczeństwa epidemicznego w miejscach pracy. Ponadto wśród członków administracji Bidena znajduje się wiele osób mających doświadczenie w walce z epidemią eboli i w wieloobszarowym podejściu administracji do zagrożeń w zakresie zdrowia publicznego. Może to pomóc w skutecznej koordynacji działań w walce z COVID-19.

Równoległe ze zwiększeniem wysiłków w powstrzymaniu pandemii priorytetem dla administracji będzie kolejny pakiet pomocowy, który zostanie przyjęty już przez Kongres pod pełną kontrolą [Partii Demokratycznej](#). Biden ogłosił dwa etapy działań na początek swojej kadencji. Pierwszym z nich ma być następna ustawa pomocowa o łącznej wartości 1,9 bln dol. Zakłada ona przeznaczenie 1 bln dol. na pomoc bezpośrednią – jednorazowe wypłaty 1,4 tys. dol. dla najuboższych (jako dodatek do 600 dol. z drugiego pakietu), wydłużenie obowiązywania wyższego zasiłku dla bezrobotnych i jego kolejne zwiększenie o 100 dol. do września br. oraz wprowadzenie 14-tygodniowego płatnego urlopu dla osób chorych, przebywających na kwarantannie bądź opiekujących się chorymi na COVID-19. Ponadto Biden chce przeznaczyć 400 mld dol. na programy medyczne (m.in. testy, szczepienia, dodatkowe wyposażenie dla szpitali). Jednocześnie chce zróżnicować środki pomocowe, kierując je przede wszystkim do uboższych społeczności, małych firm o niskich przychodach i osób, które w pandemii najgorzej radzą sobie na rynku pracy, szczególnie mniejszości rasowych – dla tych grup chce przeznaczyć dodatkowe 440 mld dol. pomocy.

Drugi etap planu zakłada prace nad ustawą uwzględniającą zwiększenie ulg podatkowych dla obywateli i wzrost podatków dla korporacji (z 21% do 28%) oraz wprowadzenie nowego 15-procentowego podatku dla korporacji o dochodach przekraczających 100 mln dol. (ma to zrównoważyć rosnący deficyt budżetowy), inwestycje infrastrukturalne i dofinansowanie dla firm tworzących tzw. zielone miejsca pracy.

W wymiarze międzynarodowym walki z pandemią Biden wydał już rozporządzenie wykonawcze, cofające [decyzję o wypowiedzeniu członkostwa USA w WHO](#). Z kolei dr Anthony Fauci, specjalny doradca Bidena ds. COVID-19, który został mianowany szefem delegacji USA do WHO, zapowiedział, że USA przystąpią do międzynarodowej inicjatywy szczepionkowej COVAX, wspieranej przez WHO. Jego doradcy sygnalizują, że pandemia stała się kwestią bezpieczeństwa narodowego i będzie oddziaływać na amerykańską politykę zagraniczną. W kolejnych tygodniach USA będą zwiększać swoje zaangażowanie w międzynarodową walkę z pandemią – drugiego dnia urzędowania Biden podpisał dyrektywę, której celem jest intensyfikacja globalnej odpowiedzi na COVID-19 pod przewodnictwem USA.

Podsumowanie i wnioski. Kontrolowanie przez Demokratów obu izb Kongresu ułatwi Bidenowi realizację jego strategii i prowadzenie działań, które wymagają zaangażowania władzy ustawodawczej (jak pakiety pomocowe). Jego zapowiedzi szybszej dystrybucji szczepionek spotkały się jednak z ostrzeżeniem ze strony FDA i zaleceniem, by nie zmieniać obecnej strategii. Eksperci obawiają się, że plan szybkiej dystrybucji zagroziłby terminowi przyjęcia drugiej dawki, co mogłoby się odbić na skuteczności szczepionki. Obecnie niektóre z władz stanowych i lokalnych mają problemy ze skuteczną dystrybucją szczepionek, co niekiedy prowadzi do utylizacji niewykorzystanych dawek. Problem mógłby więc pogłębić się po wdrożeniu planu szybszej dystrybucji. Prawdopodobnie jednak Biden od niego nie odstąpi, chcąc szybciej zapewnić ograniczoną odporność większej liczbie Amerykanów. By go zrealizować, zaangażuje Federalną Agencję Zarządzania Kryzysowego i wezwie gubernatorów do skierowania stanowych gwardii narodowych (zwracając koszty z budżetu federalnego) w celu utworzenia tysięcy federalnych punktów szczepień, które mają ułatwić logistykę szybszego szczepienia społeczeństwa.

Podjęte w pierwszym dniu prezydentury działania i złożone deklaracje są sygnałem, że administracja Bidena jest zdeterminowana, by równoległe z działaniami wewnętrznymi prowadzić globalną walkę z pandemią. W kolejnych tygodniach Biden może dążyć do koordynacji działań z Unią Europejską czy państwami G20, by prowadzić spójne działania w zakresie wprowadzania bądź znoszenia restrykcji, np. w sposób kontrolowany i bezpieczny przywracać ruch pasażerski pomiędzy państwami. Z czasem USA mogą zaangażować się w „dyplomację szczepionkową”, tzn. udostępnienie szczepionek z własnych zasobów uboższym państwom i wymianę doświadczeń w zakresie organizacji masowych szczepień.